

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om valg til folketing.

(Valgkredsinddelingen m. v.).

(Afgivet af udvalget den 26. maj 1970).

Udvalget har holdt 18 møder, og indenrigsministeren har skriftligt besvaret en række af udvalget stillede spørgsmål. Indenrigsministeriets konsulent i valgspørgsmål, T. V. Brockmeyer, har deltaget i udvalgets møder.

Der er i udvalget modtaget skriftlige henvendelser fra:

Slagelse byråd,
Socialdemokratiets kredsorganisation i Slagelse-Korsør,
Den konservative vælgerforening for Slagelse-Korsør-kredsen,
Venstre i Slagelse storkommune,
Socialdemokratiets kredsorganisation i Kalundborg,
Socialdemokratisk Forening i Kalundborg,
Venstre i Kalundborgkredsen og venstre i Bjærgsted kommune,
Bestyrelsen for det radikale venstre i Nyborg-kredsen,
Socialdemokratiets, det konservative folkepartis, det radikale venstres og venstres kredsorganisationer i Nyborgkredsen,
Ullerslev kommune,
Repræsentanter for socialdemokratiet, det konservative folkeparti, venstre, det radikale venstre og socialistisk folkeparti i Odense kommune,
Partiorganisationerne for socialdemokratiet, det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre i Assenskredsen,
Kommunalbestyrelsen i Haarby kommune,
Socialdemokratiet, det konservative folkeparti og venstre i Løgumklosterkredsen,
Venstre i Tønder-kredsen,
Venstrevælgerforeningerne i Gedved kommune,

De socialdemokratiske vælgerforeninger, de konservative vælgerforeninger og det radikale venstre i Skjern-kredsen,

Socialdemokratiet i Skanderborgkredsen, Socialdemokratiet, det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre i Løvel-kredsen,

Socialdemokratiet i Silkeborg-kredsen, Socialdemokratiet, den konservative vælgerforening og venstre i Hammel kommune, Formændene for den socialdemokratiske, den konservative, den radikale og venstres vælgerforening i Hobro,

Repræsentanter for socialdemokratiet, det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre i Bælum-kredsen samt repræsentanter for kommunalbestyrelserne i Arden, Hadsund, Sejflod og Skørping,

Socialdemokratiets, det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres organisationer i det gamle Thisted amt, Det konservative folkepartis kredsorganisationer i Thisted amt,

Thisted-kredsens venstre, Kredsbestyrelserne for socialdemokratiet, det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre i Halvrimmen-kredsen og i Vrå-kredsen,

Frederikshavns-kredsens venstre, Konsulent ved Hjemmeværnet Jens P. Petersen,

Vælgere i Tjele kommune v/Signe Rasmussen samt hr. Viggo Ringgaard.

Endvidere har følgende deputationer haft foretræde for udvalget:

Repræsentanter for de politiske partier i Odense kommune,

Otterup-Kertemindekredsens konservative vælgerforening,

Socialdemokratiet, det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre i Askov og Brande kommuner,

Repræsentanter for socialdemokratiet, det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre i Bælum-kredsen samt repræsentanter for kommunalbestyrelserne i Arden, Hadsund, Sejlflod og Skørping.

Tjele kommunalbestyrelse,

Skjernkredsens venstre samt

De politiske organisationer på Mors og i Thy.

Det fremsatte lovforslag indeholdt om valgkredsinddelingen kun sådanne ændringer, som måtte anses for absolut påkrævede af hensyn til den gennemførte kommunalreform, og indebar, at opstillingskredse med under 10.000 vælgere blev nedlagt, hvorved antallet af opstillingskredse nedsattes fra 126 til 119, idet antallet nedsattes fra 46 til 45 i Øernes område og fra 58 til 52 i Jyllands område. Udvalget har imidlertid fundet det ønskeligt med en mere vidtgående ændring og har som grundlag for forhandlingerne anvendt et af indenrigsministeren udarbejdet udkast med opstillingskredse på ikke under 14.000-15.000 vælgere. Efter dette udkast nedsattes antallet af opstillingskredse fra 126 til 111, idet antallet nedsattes fra 22 til 20 i Hovedstadens område, fra 46 til 41 i Øernes område og fra 58 til 50 i Jyllands område. Under udvalgets gennemgang af de enkelte amtskredse har udvalget fundet det hensigtsmæssigt at foreslå nogle yderligere sammenlægninger af opstillingskredse i amtskredsene, således at antallet af opstillingskredse nedsattes fra 46 til 39 i Øernes område og fra 58 til 45 i Jyllands område.

I konsekvens af de foreslåede sammenlægninger af opstillingskredse i amtskredsene har udvalget ment at måtte foretage en gennemgang af kredsinddelingen inden for Hovedstadens område, som ikke var medtaget i det af indenrigsministeren fremsatte lovforslag. Udvalget har også her fundet det ønskeligt, at der blev foretaget en sammenlægning af de mindste opstillingskredse, således at antallet af opstillingskredse i

Hovedstadens område nedsattes fra 22 til 19 kredse, ligesom udvalget i øvrigt har foreslået en række ændringer i de bestående kredsers områder.

Udvalgets behandling af spørgsmålet om valgkredsinddelingen indebærer herefter, at antallet af opstillingskredse i hele landet nedsattes med 23 fra 126 til 103 kredse.

I forbindelse med spørgsmålet om ændringer i valgkredsinddelingen har udvalget drøftet, hvorvidt der bør foretages ændringer i reglerne for den stedlige mandatfordeling. I henhold til grundlovens § 31, stk. 3, skal der ved den stedlige mandatfordeling tages hensyn til indbyggertal, vælgertal og befolkningstæthed, og i valgloven er det i overensstemmelse hermed bestemt, at fordelingen skal foretages på grundlag af forholdstal, der for hver kreds (område, stor- og amtskreds) bestemmes som summen af 1) kredsens folketal, 2) kredsens vælgertal samt 3) kredsens areal i km² multipliceret med en arealfaktor. Arealfaktoren fastsattes ved grundlovsforhandlinger i 1915 til 10, og ved valgloven af 1948 forhøjedes den til 25; på grund af senere stedfundne stigninger i folketal og vælgertal er den nu ca. 27 og vil ved den stedlige mandatfordeling, der skal finde sted efter folketællingen i 1970, antagelig være ca. 30. Da det er udvalgets opfattelse, at det ikke længere er påkrævet at tage samme hensyn til tyndt befolkede dele af landet, som man gjorde i 1915, er det foreslået at nedsætte arealfaktoren til 20, hvilket indebærer, at 2 mandater flyttes fra Jyllands område til Hovedstadens og Øernes område.

Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om adgang til stemmeafgivning for syge vælgere og for vælgere, der er indsat i en af fængselsvæsenets institutioner.

Folketingsvalglovens bestemmelser om stemmeafgivning kræver vælgerens personlige fremmøde på et afstemningssted eller på et folkeregister, og der er ikke hjemmel til etablering af særlige afstemningsordninger for vælgere, som på grund af sygdom eller indsættelse i en af fængselsvæsenets institutioner er afskåret fra at afgive stemme på normal måde.

De betænkeligheder, der for syge vælgeres vedkommende har gjort sig gældende mod indførelsen af en adgang til at stemme på sygehusene, har navnlig været begrundet i

den fra et lægeligt synspunkt uheldige uro og forstyrrelse, som en afstemning og den deraf følgende valgagitation vil kunne skabe på sygehusene. For så vidt angår hjemmeliggende syge, har det allerede af hensyn til risikoen for brud på valghemmeligheden ikke været muligt at gennemføre en særlig stemmeafgivning.

Udvalget finder det imidlertid forsvarligt at foreslå reglerne om stemmeafgivning pr. brev udvidet til også at omfatte patienter på sygehuse eller andre offentlige helbredelses- og plejehjem. Da der i en række kommuner ikke findes kommunale plejehjem m. v. og kommunerne derfor i en vis udstrækning er henvist til at indlægge plejehjemspatienter på private pleje- og alderdomshjem, med hvilke de respektive kommunalbestyrelser har indgået overenskomst, har man endvidere fundet det rimeligt at tillade afstemning pr. brev på sådanne hjem; af hensyn til den nødvendige kontrol med, at afstemningen overalt bliver gennemført på betryggende måde, har man dog fundet, at afstemningen på disse hjem skal forestås af en repræsentant for det stedlige folkeregister.

Af hensyn til valghemmeligheden har udvalget derimod ment at måtte afstå fra at foreslå stemmeafgivning pr. brev udvidet til også at omfatte de vælgere, der er senge-liggende i hjemmet.

Vælgere, der er indsat i en af fængselsvæsenets institutioner, har hidtil kun haft mulighed for at stemme, såfremt de har opnået udgangstilladelse. Der er imidlertid ikke hjemmel til at meddele sådan tilladelse alene med henblik på stemmeafgivning, og en sådan ordning ville i øvrigt såvel ud fra et administrativt som et sikkerhedsmæssigt synspunkt være uheldig.

Da strafbare forhold ikke bør medføre tab af borgerlige rettigheder, jfr. straffelovens § 78, stk. 1, og da de indsattes rettigheder derfor så vidt muligt kun bør gøres til genstand for indskrænkning i det omfang, hvori hensynet til sikkerheden og den anstaltsmæssige orden gør det påkrævet, finder udvalget, at der også bør tillægges vælgere, der er indsat i en fængselsinstitution, adgang til at stemme pr. brev.

Endelig har udvalget drøftet spørgsmålet om, hvorvidt det vil være foreneligt med grundloven at give udenrigstjenestens ud-

sendte medarbejdere mulighed for at afgive stemme under opholdet i udlandet. I betragtning af de principielle fortolkningmæssige problemer, som spørgsmålet indeholder, har udvalget foranlediget spørgsmålet forelagt for de retsvidenskabelige fakulteter ved Københavns og Århus universiteter til udtalelse.

Efter de i udvalget stedfundne forhandlinger har indenrigsministeren stillet de nedenstående ændringsforslag nr. 1-3 samt 6-9, som er tiltrådt af udvalget eller af et flertal, og om hvis nærmere indhold i øvrigt henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et mindretal (Aksel Larsen) ønsker at redegøre for sit principielle syn på, hvorledes valgloven burde være, og i den forbindelse at fremsætte skitser til valgmetoder.

Den gældende valglovs princip med opstillingskredse, der almindeligt, men fejlagtigt opfattes som enkeltmandskredse, strider mod systemet med amtskredse og tillægsmandater. De såkaldte kredsmandater er ikke mandater fra enkeltmandskredse, men amtskredsmandater. Tillægsmandaterne fordeles på partierne inden for de tre områder i forhold til partiernes stemmetal i amts- og storkredse — med anvendelse af den gældende regel med divisor 1-4-7 osv. Dette bevirker, at kandidater, opstillet i store kredse, har større valgchancer end kandidater, opstillet i mindre kredse, og fører ved mandatfordelingen til, at visse kredse får valgt flere af de i kredsen eller kredsene opstillede kandidater, mens andre kredse ikke bliver repræsenteret ved nogen i kredsen opstillet kandidat.

Når man accepterer, og hvis man bibeholder systemet med amts(stor-)kredse, ville det logiske være, at et partis kandidater i amts(stor-)kredsen opstilledes på en partiliste, hvor rækkefølgen måtte fastsættes af partiets amtsorganisation efter de i vedkommende parti gældende opstillingsregler (det udelukkes ikke, at der ved lov som i Norge kunne fastsættes bestemmelser for nominering, som skulle sikre demokratiske opstillinger). Med en sådan ændring af valgloven ville det nuværende amts-(stor-)kredssystem kunne fungere under forbehold af, at tillægsmandaterne bibeholdes. Dog vil det med den nuværende inddeling af landet i

meget store, store og mindre amter være belastet med skævheder, idet de største amter må suge uforholdsmæssigt mange tillægsmandater til sig.

Den valglovsreform, der nu arbejdes med, og som i alt væsentligt går ud på ændring af opstillingskredsens antal og størrelse, bør kun betragtes som en midlertidig ordning, gennemført på grund af tidnød. En gennemgribende valglovsrevision bør snarest foretages og hertil foreslår mindretallet følgende skitser:

SKITSE I: Valglov uden tillægsmandater.

Danmark opdeles i maksimum 10 valgområder eller storkredse. Hvert valgområde tildeles et i forhold til vælgertallet afpasset antal folketingsmedlemmer, som vælges ved valg inden for området. Der foretages ingen udjævning mellem områderne, tillægsmandater findes ikke. Dette system, som med modifikationer kan kaldes det „norske“ eller det „svenske“ system, vil sikre partierne tilnærmelsesvis repræsentation i folketinget i forhold til deres stemmetal i hele landet og i hvert fald ikke være belastet med større (om end andre) skævheder end det nuværende system. Det sikrer samtidig, at man fra hvert område bliver repræsenteret ved i området opstillede kandidater, og at der ikke som nu forekommer tilfælde, hvor stemmer afgivet i et amt giver valg i et andet, ja, hvor stemmer afgivet i én landsdel giver mandat i en helt anden. Valgsystemet bliver overskueligt og mandatudvælgelsen forståelig for vælgerne.

Forslagsvis kunne landet opdeles således:

Område	Vælgere	Mandater
Hovedstaden.....	566.000	29
København-		
Frederiksborg amt.	524.000	28
Vestsjælland-		
Roskilde amt.....	251.000	14
Storstrøms-Bornholms		
amt.....	201.000	13
Fyn.....	285.000	15
Nordjyllands amt.....	294.000	15
Østjyllands amt.....	337.000	17
Vestjyllands amter.....	406.000	24
Vejle-Sønderjylland.....	344.000	20
Tilsammen.....	3.208.000	175

Stemmetallene er for oversigtens skyld afrundede.

SKITSE II: Valg i enkeltmandskredse med tillægsmandater.

Landet inddeles i et antal opstillingskredse (valgkredse) af nogenlunde samme størrelse, hvad vælgertal angår. I hver kreds vælges et folketingsmedlem, således at den kandidat, der får det største stemmetal, umiddelbart erklæres for valgt. Der sikres et antal tillægsmandater, stort nok til at imødekomme grundlovens krav om ligelig repræsentation af de forskellige politiske anskuelser i befolkningen. Tillægsmandaterne fordeles på partierne efter en landsliste, opstillet af partiernes hovedbestyrelser eller landsmøder.

Mulig variant af denne skitse:

Hver vælger får to stemmer og afgiver den ene på en kandidat i kredsen, den anden på et partis landsliste (det „tyske“ system).

Det må under alle omstændigheder anses for nødvendigt, at valglovsændringen med tilpasning af det hidtidige system på den nu gældende amtsinddeling betragtes som midlertidig, og at der tages fat på arbejdet med en grundigere valglovsændring. Dette arbejde bør påbegyndes i udvalget, når det foreliggende valglovsforslag er færdigbehandlet af folketinget.

Mindretallet beklager, at de af ministeren og af udvalget tiltrådte ændringsforslag vedrørende syges og andres adgang til at afgive stemme kun delvis løser problemet med hensyn til syges udøvelse af stemmeretten. Det bør tilstræbes, at også syge, der henligger i hjemmet, kan komme til at afgive stemme under betryggende former, så meget mere som disse vælgere i mange tilfælde opholder sig hjemme, fordi der mangler plads på sygehusene. Mindretallet har ikke formået at udarbejde ændringsforslag herom, da problemet er administrativt kompliceret, men forbeholder sig at vende tilbage til sagen.

Mindretallet tilslutter sig forslaget om de ændrede bestemmelser vedrørende sideordnet opstilling. Da det må anses for at være en dårlig ordning, at kandidaterne i en amts- eller storkreds principielt opføres på stemmesedlen i alfabetisk orden, foreslås det dog, jfr. nedenstående underændringsforslag nr. 4, at partiernes amtsorganisationer får adgang til at bestemme, i hvilken række-

følge kandidaterne i amts-(stor-)kredsen skal opføres på stemmesedlerne, dog således at den i kredsen nominerede altid skal opføres først på stemmesedlen i kredsen.

Mindretallet anser valglovens spærregler for udemokratiske og stridende mod grundlovens bestemmelser, der foreskriver en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne. Socialistisk folkeparti har ved en tidligere valglovsrevision stillet forslag om, at ethvert anerkendt parti, der opnåede mindst 1/175 af stemmerne i hele landet, skulle repræsenteres i folketinget i forhold til sit stemmetal. Da dette forslag blev forkastet af folketingets flertal med den begrundelse, at det dog var for vidtgående, stilles nedenstående ændringsforslag nr. 5, der tilsigter på dette område at føre valgloven tilbage til den skikkelse, den havde før 1953.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Aksel Larsen) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren stillede ændringsforslag nr. 1-3 samt 6-9.

Et *mindretal* (Aksel Larsen) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren foreslåede ændringer samt de af mindretallet stillede ændringsforslag nr. 4 og 5.

Ændringsforslag.

Til § 1.

Af *indenrigsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

1) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer:

„0. § 17, stk. 5, 1. pkt., affattes således:

„Fordelingen foretages på grundlag af forholdstal, der for hver kreds (område, stor- og amtskreds) bestemmes som summen af: 1) kredsens folketal, 2) kredsens vælgerantal efter det sidst offentliggjorte folketingsvalgs resultater og 3) kredsens areal i kvadratkilometer multipliceret med en faktor, der fastsættes til 20.“

2) Efter nr. 6 indsættes som nye numre:

„0. I § 22, stk. 1, 4. pkt., indsættes efter „alfabetisk rækkefølge“: „med angivelse af, i hvilken opstillingskreds de enkelte kandidater er nomineret“.

0. § 25, stk. 5, 1. pkt., affattes således:

„Senest kl. 16 ugedagen før valget kan i hver amtskreds (storkreds) partiet anmelde, hvilke af de opstillede kandidater der er partiets nominerede kandidater i de enkelte opstillingskredse, samt hvilke af de opstillede kandidater det i øvrigt godkender som partiets kandidater; sker ingen sådan anmeldelse, betragtes de kandidater, der slutter sig til partiet, som godkendt af dette.“

Af *indenrigsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Aksel Larsen):

3) Efter nr. 9 indsættes som nyt nummer:

„0. § 32, stk. 6, affattes således:

„Stk. 6. Har to eller flere kandidater, der er godkendt som kandidater for samme parti, anmeldt sig til valg i samme opstillingskreds, opføres på stemmesedlerne i den opstillingskreds, hvor de har stillet sig, disse kandidaters navne med halvfede typer øverst i partifeltet — under partibetegnelsen — i alfabetisk rækkefølge, idet den kandidat, der er anmeldt som partiets nominerede kandidat i opstillingskredsen, jfr. § 25, stk. 5, dog opføres først. Ved en klamme til venstre for navnene angives, at kandidaterne samtidig er opstillet i vedkommende opstillingskreds.“

Underændringsforslag til ændringsforslag nr. 3.

Af et *mindretal* (Aksel Larsen):

4) I den foreslåede affattelse af lovens § 32, stk. 6, udgår ordene „i alfabetisk rækkefølge“ og stykket ud, og i stedet indsættes: „idet den kandidat, der er anmeldt som partiets nominerede kandidat i opstillingskredsen, jfr. § 25, stk. 5, dog opføres først. De øvrige kandidater for partiet i amts-(stor-)kredsen opføres på stemmesedlen i den rækkefølge, der er angivet af partiets amtsorganisation. Har partiet ikke angivet nogen sådan rækkefølge, opføres kandidaterne i alfabetisk rækkefølge. Ved en klamme til venstre for navnene angives, at kandidaterne samtidig er opstillet i vedkommende opstillingskreds.“

5) Efter nr. 10 indsættes som nyt nummer:

„00. § 43, stk. 1, 1. pkt., affattes således:

„Derefter opgøres, hvor mange stemmer der er faldet på hvert af de partier, der er kundgjort i overensstemmelse med § 23, sidste stykke, og som enten har opnået mindst et kredsmandat eller inden for et af de tre landområder har opnået mindst lige så mange stemmer, som i gennemsnit er afgivet pr. mandat (kreds- og tillægsmandat) i landet som helhed.“

Af indenrigsministeren, tiltrådt af udvalget:

6) Efter nr. 10 indsættes som nye numre:
„00. I § 56 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

„Stk. 2. Vælgere, der er indlagt på offentlige eller private sygehuse eller andre offentlige helbredelses- og plejehjem, kan afgive stemme på sygehuset eller institutionen efter regler, der fastsættes af indenrigsministeren. En sådan afstemning kan endvidere finde sted på private alderdomshjem og plejehjem, med hvilke en kommunalbestyrelse i henhold til omsorgsloven har indgået overenskomst om indlæggelse; afstemningen afholdes på disse hjem ved det stedlige folkeregisters foranstaltning efter regler, der fastsættes af indenrigsministeren.

Stk. 3. Vælgere, der er indsat i en af fængselsvæsenets institutioner, kan afgive stemme på institutionen efter regler, der fastsættes af indenrigsministeren.“

Stk. 2-6 bliver herefter stk. 4-8.

01. I § 56, stk. 5, der bliver stk. 7, ændres „stk. 1, 2 og 4“ til: „stk. 1, 2, 3, 4 og 6“.

02. I § 58, stk. 2, nr. 1, 3. pkt., ændres „§ 56, stk. 2“ til: „§ 56, stk. 4“.

03. I § 58, stk. 2, nr. 1, indsættes efter 3. pkt.:

„De i § 56, stk. 2, omhandlede vælgere skal underskrive følgebrevet i overværelse af vedkommende sygehusinspektør (forstander, bestyrer eller leder) eller i overværelse af vedkommende repræsentant for folkeregistret. De i § 56, stk. 3, omhandlede vælgere skal underskrive følgebrevet i overværelse af lederen af den pågældende fængselsinstitution.“

Til § 2.

7) Paragraffen affattes således:

„§ 2.

Fortegnelsen over folketingsvalgkredsene affattes således:

Fortegnelse over folketingsvalgkredsene.

A. Hovedstadens område.

I. Søndre storkreds (København).

2. kreds (Christianshavns- kredsen).	Den del af København, som begrænses af havneløbet, Kalvebod Strand, kommunegrænsen, Røde Mellemvej, Peder Lykkes Vej, Tingvej, Amagerbrogade, Christmas Møllers Plads, Christianshavns Voldgrav til en linje nord for Margretheholm og ud i Øresund, samt søforterne.
3. kreds (Rådhus- kredsen).	Den del af København, som begrænses af havneløbet, Dybbølsbroens forlængelse, Dybbølsbroen, Vestbanen, Vesterbrogade, Skt. Jørgens Allé, Gl. Kongevej, kommunegrænsen, Peblinge- og Sortedamssøen til Fredensbro, Sølvgade, Øster Voldgade, Kystbanen og Marmorvej.
4. kreds (Sundby- kredsen).	Den del af København, som begrænses af Italiensvej, Kastрупvej, Tycho Brahes Allé, Amagerbrogade, Tingvej, Peder Lykkes Vej og Røde Mellemvej.

5. kreds
(Blågårds-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Peblinge- og Sortedamssøen, Østerbrogade, Trianglen, Øster Allé, Nørre Allé, Skt. Hans Torv, Guldbergsgade, Møllegade, Nørrebrogade, Kapelvej, Rantzausgade, Brohusgade og kommunegrænsen.
9. kreds
(Amagerbro-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Italiensvej, Kastrupvej, Tycho Brahes Allé, Amagerbrogade, Christmas Møllers Plads, Christianshavns Voldgrav til en linje nord for Margretheholm og ud i Øresund.
- II. Østre storkreds (København).
1. kreds
(Ryvangs-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Kystbanen, Østerbrogade, Jagtvej, Tagensvej og Hareskovbanen.
6. kreds
(Østbane-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Sortedamssøen, Sølvgade, Øster Voldgade, Kystbanen, Ndr. Frihavnsgade, Trianglen og Østerbrogade.
7. kreds
(Husum-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Slotsherrensvej, Husumvej, Tølløsevej, Frederikssundsvej, Sokkelundsvej, Utterslev Torv, Skoleholdervej, Støvnæs Allé, Rådvalsvej, Mosesvinget og Horsebakken til kommunegrænsen.
10. kreds
(Østerbro-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Marmorvej, Ndr. Frihavnsgade, Trianglen, Øster Allé, Jagtvej, Østerbrogade, Kystbanen og kommunegrænsen.
11. kreds
(Nørrebro-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Jagtvej, Tagensvej, Hareskovbanen, Nørrebrogade, Møllegade, Guldbergsgade, Skt. Hans Torv og Nørre Allé.
12. kreds
(Bispeeng-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Godthåbsvej, Bellahøjvej, Frederikssundsvej, Nørrebrogade, Kapelvej, Rantzausgade, Brohusgade og kommunegrænsen.
15. kreds
(Bispebjerg-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Hareskovbanen, Frederikssundsvej, Sokkelundsvej, Utterslev Torv, Skoleholdervej, Støvnæs Allé, Rådvalsvej, Mosesvinget og Horsebakken til kommunegrænsen.
16. kreds
(Brønshøj-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Roskildevej, kommunegrænsen, Godthåbsvej, Bellahøjvej, Frederikssundsvej, Tølløsevej, Husumvej og Slotsherrensvej.
- III. Vestre storkreds (Frederiksberg).
8. kreds
(Valby-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Roskildevej, kommunegrænsen, Søndre Fasanvej, Toftegårds Allé, Toftegårds Plads og Gammel Køge Landevej.
13. kreds
(Vesterbro-
kredsen). Den del af København, som begrænses af Gl. Kongevej, Skt. Jørgens Allé, Vesterbrogade, Vestbanen, Enghavevej, Kingosgade og kommunegrænsen.

14. kreds (Enghave- kredsen).	Den del af København, som begrænses af Gammel Køge Landevej, Toftegårds Plads, Toftegårds Allé, Søndre Fasanvej, kommunegrænsen, Kingosgade, Enghavevej, Vestbanen, Dybbølsbro og dennes forlængelse samt havneløbet og Kalvebod Strand.
Frederiksberg 1. kreds (Gl. Kongevej- kredsen).	Den del af Frederiksberg, som mod nord og vest begrænses af Vodroffsvej, Forchammersvej, H. C. Ørsteds Vej, Thorvaldsensvej, Bülowvej, Grundtvigsvej, Falkoner Allé, Allégade og Pile Allé.
Frederiksberg 2. kreds (Slots- kredsen).	Den del af Frederiksberg, som mod nord og øst begrænses af Pile Allé, Allégade, Falkoner Allé, Godthåbsvej, Nordre Fasanvej, Nylandsvej, og Femte Juni Plads.
Frederiksberg 3. kreds (Falkoner- kredsen).	Den del af Frederiksberg, som mod syd begrænses af Vodroffsvej, Forchammersvej, H. C. Ørsteds Vej, Thorvaldsensvej, Bülowvej, Grundtvigsvej, Falkoner Allé, Godthåbsvej, Nordre Fasanvej, Nylandsvej og Femte Juni Plads.

Bemærkning: Grænsen er midtlinjen af den angivne gade, vej o.s.v.

B. Øernes område.

Amtskredse	Opstillingskredsene i hvert amt	Valgstedet	De til hver opstillingskreds henhørende kommuner
I. Københavns amtskreds.	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.	Gentofte. Lyngby. Ballerup. Glostrup. Hellerup. Gladsaxe. Hvidovre. Amager. Rødovre.	Den del af Gentofte kommune, der ligger vest for en linje fra kommunegrænsen gennem Lyngbyvej, Bernstorffsvej, Femvejen og Vilvordevej og derfra mod nordvest ad Klampenborgvej til kommunegrænsen. Lyngby-Tårnbæk, Søllerød. Ballerup-Måløv, Ledøje-Smørum, Sengeløse, Værløse. Glostrup, Herstedøster-Herstedvester, Høje-Tåstrup, Torslunde-Ishøj, Vallensbæk. Den del af Gentofte kommune, der ligger øst for en linje fra kommunegrænsen gennem Lyngbyvej, Bernstorffsvej, Femvejen og Vilvordevej og herfra mod nordvest ad Klampenborgvej til kommunegrænsen. Gladsaxe. Brøndbyvester-Brøndbyøster, Hvidovre. Dragør, Store-Magleby, Tårnby. Herlev, Rødovre.
II. Frederiksborg amtskreds.	1. 2. 3. 4.	Helsingør. Fredensborg. Hillerød. Frederiksværk.	Helsingør. Asminderød-Grønholt, Birkerød, Græsted-Gilleleje, Hørsholm, Karlebo. Allerød, Farum, Hillerød, Slangerup, Stenløse, Ølstykke. Frederikssund, Frederiksværk, Helsingø, Hundested, Jægerspris, Skibby, Skævinge.
III. Roskilde amtskreds.	1. 2. 3.	Roskilde. Køge. Lejre.	Gundsø, Roskilde. Greve, Køge, Solrød, Vallø. Bramsnæs, Hvalsø, Lejre, Ramsø, Skovbo.
IV. Vestsjællands amtskreds.	1. 2. 3. 4. 5. 6.	Holbæk. Nykøbing. Kalundborg. Ringsted. Sorø. Slagelse.	Holbæk, Jernløse, Tornved, Tølløse. Bjergsted, Dragsholm, Nykøbing-Rørvig, Svinninge, Trundholm. Gørlev, Hvidebæk, Høng, Kalundborg. Dianalund, Haslev, Ringsted, Stenlille. Fuglebjerg, Hashøj, Skælskør, Sorø. Korsør, Slagelse.

Amtskreds	Opstillingskredsene i hvert amt	Valgstedet	De til hver opstillingskreds henhørende kommuner
V. Storstrøms amtskreds.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 5. 6. 	<p>Præstø. Næstved. Vordingborg. Nakskov. Maribo. Nykøbing.</p>	<p>Fakse, Fladså, Præstø, Rønnede, Stevns. Holmegård, Næstved, Suså. Langebæk, Møn, Vordingborg. Højreby, Nakskov, Ravnsborg, Rudbjerg. Holeby, Maribo, Nysted, Rødby, Sakskøbing. Nykøbing, Nørre-Alslev, Stubbekøbing, Sydfalster.</p>
VI. Bornholms amtskreds.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 	<p>Rønne. Åkirkeby.</p>	<p>Hasle, Rønne. Allinge-Gudhjem, Christiansø, Nexø, Åkirkeby.</p>
VII. Fyns amtskreds.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 	<p>Odense. Odense. Odense. Kerteminde.</p>	<p>Den del af Odense kommune, der fra kommunens nordgrænse begrænses mod vest og nordvest af Odense Kanal og Havnebassin II til Toldbodkaj, mod vest af en linje vest om Den gamle Havnetoldbod, mod syd og sydvest af Nørrebro, mod syd af statsbanelinjen til Skibhusvej, mod vest af denne og Thomas B. Thrigesgade, mod sydvest af Torvegade, Albanitorv og Albanigade, mod vest af Hjallesevej til Munkerisvej, mod syd af denne til Ørbækvej og mod sydvest af denne og Ørbæk landevej til kommunens sydøstgrænse.</p> <p>Den del af Odense kommune, der fra kommunens nordgrænse begrænses mod øst, sydøst, nord og nordøst af 1. kreds til begyndelsen af Vestergade ved Thomas B. Thrigesgade, mod sydøst og syd af Vestergade, Vesterbro og Middelfartvej til statsbanelinjen og mod sydøst af denne til kommunens sydvestgrænse.</p> <p>Bemærkning vedr. 1. og 2. kreds: Grænsen er midtlinjen af den angivne gade, vej osv.</p> <p>Den øvrige del af Odense kommune. Kerteminde, Langeskov, Munkebo, Ullerslev, Årslev.</p>

Amtskredse	Opstillingskredsene i hvert amt	Valgstedet	De til hver opstillingskreds henhørende kommuner
	5.	Middelfart.	Assens, Ejby, Glamsbjerg, Middelfart, Nørre-Åby.
	6.	Otterup.	Bogense, Otterup, Søndersø, Tommerup, Vissenbjerg, Årup.
	7.	Nyborg.	Egebjerg, Gudme, Nyborg, Ryslinge, Ørbæk.
	8.	Svendborg.	Rudkøbing, Svendborg, Sydlangeland, Tranekær.
	9.	Fåborg.	Broby, Fåborg, Hårby, Marstal, Ringe, Vestærø.

C. Jyllands område.

Amtskredse	Opstillingskredsene i hvert amt	Valgstedet	De til hver opstillingskreds hørende kommuner
VIII. Sønderjyllands amtskreds.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 	<p>Haderslev. Åbenrå. Sønderborg. Augustenborg. Tønder. Løgumkloster. Rødding.</p>	<p>Christiansfeld, Haderslev. Lundtoft, Rødekro, Åbenrå. Broager, Gråsten, Sønderborg. Augustenborg, Nordborg, Sundevad, Sydals. Bredebro, Højer, Skærbæk, Tønder. Bov, Løgumkloster, Nørre Rangstrup, Tinglev. Gram, Rødding, Vojens.</p>
IX. Ribe amtskreds.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 	<p>Varde. Esbjerg. Ribe. Grindsted.</p>	<p>Blåbjerg, Blåvandshuk, Varde, Ølgod. Esbjerg, Fanø. Bramminge, Helle, Ribe. Billund, Brørup, Grindsted, Holsted, Vejen.</p>
X. Vejle amtskreds.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 5. 6. 	<p>Fredericia. Kolding. Vejle. Give. Juelsminde. Horsens.</p>	<p>Børkop, Fredericia. Kolding, Lunderskov, Vamdrup. Jelling, Vejle. Brædstrup, Egtved, Give, Nørre-Snede. Hedensted, Juelsminde, Tørring-Uldum. Gedved, Horsens.</p>
XI. Ringkøbing amtskreds.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 	<p>Ringkøbing. Holstebro. Herning. Skjern.</p>	<p>Holmsland, Lemvig, Ringkøbing, Thybørn-Harboør, Trehøje, Ulfborg-Vemb. Aulum-Haderup, Holstebro, Struer, Thyholm, Vinderup. Herning, Ikast. Brande, Egvad, Skjern, Videbæk, Åskov.</p>
XII. Århus amtskreds.	<ol style="list-style-type: none"> 1. 	<p>Århus.</p>	<p>Den del af Århus kommunes bykerne, som mod nord begrænses af en linje løbende mod vest fra Århus Bugt syd for Trøjborgvej og Katrinebjergvej til Langelandsgade, drejende mod syd langs Langelandsgades vest-</p>

Amtskredse	Opstillingskredsene i hvert amt	Valgstedet	De til hver opstillingskreds henhørende kommuner
			<p>side, nord om Møllevejen, videre mod syd langs Mønsngades og Thorvaldsensgades vestside til Århus Å, følgende denne til Åby sogns grænseskæring ved Viby og Langenæs sogne, fortsættende i nordøstlig retning langs banelinjen til Absalonsgade og derfra videre ad Absalonsgade, Frederiks Allé, Ole Rømers Gade, Brammersgade, Marselisborg Allé og Jægergårdsgade til Århus Bugt.</p> <p>Endvidere den del af Århus kommune, der omfatter Egå, Hjortshøj, Risskov, Skødstrup og Vejlbysogne.</p>
	2.	Århus.	<p>Den del af Århus kommune, der mod syd følger Århus 1. kreds' (del af bykernen) nordgrænse fra Århus Bugt indtil Åby sogn, fortsættende i en linje i nordlig retning langs østsiden af Åby, Hasle, Tilst og Kasted sognegrænser til kommunegrænsen, og som mod nord og øst begrænses af en linje løbende fra Århus Bugt langs Risskov og Vejlbysognes syd- og vestgrænser, videre mod nord langs Egå og Hjortshøj sognes vestgrænser til kommunegrænsen.</p>
	3.	Århus.	<p>Den del af Århus kommune, som mod nord følger Århus 1. kreds' (del af bykernen) sydgrænse fra Århus Bugt indtil Åby sogns grænseskæring ved Viby og Langenæs sogne, fortsættende i en linje mod syd, løbende langs Viby sogns østgrænse og Fredens sogns nord-, øst- og sydgrænse og derfra på ny langs Viby sogns sydgrænse, videre langs Kolt sogns sydgrænse til kommunegrænsen. Endvidere en del af Vitved sogn (Fastrup ejerlav).</p>
	4.	Århus.	<p>Den øvrige del af Århus kommune omfattende Fredens sogn samt Borum, Brabrand, Framlev, Fårup, Harlev, Hasle, Kasted, Kolt, Lyngby, Ørmslev, Sabro, Tilst, Viby, Åby og Årslev sogne.</p>
	5.	Mariager.	Langå, Mariager, Nørhald, Purhus, Sønderhald.
	6.	Randers.	Randers.
	7.	Hammel.	Galten, Hadsten, Hammel, Hinnerup, Rosenholm, Rønde.
	8.	Grenå.	Ebeltoft, Grenå, Midt-Djurs, Nørre-Djurs, Rougsø.
	9.	Skanderborg.	Hørning, Odder, Samsø, Skanderborg.
	10.	Silkeborg.	Gjern, Ry, Silkeborg, Them.

Amtskredse	Opstillingskredsene i hvert amt	Valgstedet	De til hver opstillingskreds henhørende kommuner
XIII. Viborg amtskreds.	1. 2. 3. 4. 5.	Thisted. Morsø. Skive. Viborg. Kjellerup.	Hanstholm, Sydthy, Thisted. Morsø. Fjends, Sallingsund, Skive, Spøttrup, Sundsøre. Møldrup, Tjele, Viborg, Ålestrup. Bjerringbro, Hvorslev, Karup, Kjellerup.
XIV. Nordjyllands amtskreds.	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.	Frederikshavn. Sæby. Hjørring. Fjerritslev. Ålborg. Ålborg. Ålborg. Hobro. Års.	Frederikshavn, Læsø, Skagen. Brønderslev, Dronninglund, Sæby. Hirtshals, Hjørring, Sindal. Brøgst, Fjerritslev, Løkken-Vrå, Pandrup. Den nord for Limfjorden beliggende del af Ålborg kommune, herunder Egholm, Endvidere Hals og Åbybro kommuner. Den syd for Limfjorden beliggende del af Ålborg kommune, som ligger vest for en linje gennem Østerågade og Boulevarden og derfra følgende statsbanelinjen mod syd til kommunegrænsen. Den syd for Limfjorden beliggende del af Ålborg kommune, som ligger øst for en linje gennem Østerågade og Boulevarden og derfra følgende statsbanelinjen mod syd til kommunegrænsen. Arden, Hadsund, Hobro, Sejlflod, Skørping. Farsø, Løgstør, Nibe, Nørager, Støvring, Års.

Ny paragraf.

8) Efter § 2 indsættes som ny paragraf:

„§ 0.

I kommuner, som efter den ny valgkredsinddeling omfatter valgkredse, hvis grænser ikke følger grænserne for de hidtidige afstemningsområder, udarbejdes ny valglistor i fornødent omfang. Valglistornerne har gyldighed til den 28. februar 1971.“

Til § 4.

9) Datoen „den 1. april 1970“ ændres til: „den 1. juli 1970“.

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ved valgloven af 1953 fastsattes arealfaktoren til 25 på grundlag af folketællingen i 1950 og vælgertallet ved folketingsvalget samme år. Samtidig bestemtes det, at ved fremtidige mandatfordelinger skulle arealfaktoren ændres i samme forhold, som summen af folketal og vælgertal for hele landet ændres i sammenligning med de tilsvarende tal fra 1950.

Bestemmelsen foreslås ændret, således at arealfaktoren fastsættes til 20, og således at den foreskrevne ændring i forhold til stigning i folke- og vælgertallet bortfalder.

Til nr. 2 og 3.

Såfremt 2 eller flere kandidater for samme parti opstiller sig i samme opstillingskreds, skal disse kandidater efter bestemmelsen i § 32, stk. 6, opføres på stemmesedlen i alfabetisk rækkefølge. Konsekvensen af

denne bestemmelse er, at i tilfælde af sideordnet opstilling i samtlige opstillingskredse inden for en amtskreds (fuldstændig sideordnet opstilling) vil den kandidat, hvis efternavn begynder med et bogstav, der er først i alfabetet, stå øverst på samtlige stemmesedler i hele amtskredsen.

Bestemmelsen foreslås ændret, således at det vil være muligt at opføre kredsens nominerede kandidat først på stemmesedlen i vedkommende opstillingskreds.

Til nr. 6.

Forslaget til § 56, stk. 2, omfatter vælgere, der er indlagt på statslige, kommunale eller private sygehuse eller på sådanne syge- og plejehjem, der drives af en offentlig myndighed (f. eks. kommunale syge- og plejehjem samt syge- og plejefdelingerne på kommunale alderdoms- og forsorgshjem). En privat institution anses i denne forbindelse som offentlig, såfremt den er statsanerkendt i henhold til lovgivningens regler om særforplejning (lov om offentlig forplejning § 70). Forslaget omfatter endvidere patienter på private alderdomshjem eller plejehjem, med hvilke en kommunalbestyrelse har indgået overenskomst efter omsorgslovens § 7.

Forslaget til § 56, stk. 3, omfatter ikke alene personer, der er indsat i en fængselsinstitution med henblik på fuldbyrdelse af en strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, men også anholdte og varetægtsfængslede. Bestemmelsen vil være anvendelig på såvel de statsfængsler og særanstalter, der ledes af en fængselsinspektør eller en overlæge, som på arresthusene, der ledes af vedkommende politimester og arrestforvarer.

Haunstrup Clemmensen.

Asger Jensen.

Støhr Johansen,
formand.

Poul Schlüter.

Stetter.

Henry Christensen,
næstformand.

Jens Chr. Christensen.

Enggaard.

Niels Eriksen.

Skytte.

Bernhard Baunsgaard.

Svend Haugaard.

Ove Hansen.

Boye Hansen.

Jørgen Peder Hansen.

Hans Hækkerup.

Per Hækkerup.

Peter Jørgensen.

K. Axel Nielsen.

Tastesen.

Aksel Larsen.